

Passende zorg voor patiënten met langdurige bewustzijnsstoornissen

(wijzigingen onder voorbehoud)

Programmatoelichting

Interactieve presentatie door gastdocent over met name diagnostiek, beloop en medisch-ethische dilemma's ten aanzien van (jonge) patiënten bij wie het bewustzijn niet of minimaal terugkeert na acuut hersenletsel. Alle kennis wordt ingebracht vanuit onderzoek in Nederlandse verpleeghuizen, verbonden aan de onderzoeksgroep Niemand tussen Wal en Schip en Expertisenetwerk Ernstig NAH na coma.

Onderwijsdoelen

- De aios herkent de verschillende vormen van langdurige bewustzijnsstoornissen (LBS) en kan deze van elkaar onderscheiden, inclusief betekenis voor het behandelplan.
- De aios kent de prognose en de betekenis voor het behandelplan.
- De aios heeft een onderbouwde visie ten aanzien van het medisch handelen bij patiënten met LBS en kan deze uitdragen naar anderen.
- De aios kent de uitgangspunten voor een passend behandelplan en kan daarbij de juiste disciplines inschakelen.
- De aios kan het beloop, de mogelijke behandelscenario's en de medisch-ethische dilemma's in de lange termijnzorg benoemen en daarmee voorlichting geven aan anderen.
- De aios betreft de familie van patiënten met LBS op adequate wijze in de besluitvorming.
- De aios kan persoonlijke en professionele grenzen hanteren in de behandeling van deze doelgroep.
- De aios kent de behandelmogelijkheden in de regio en het land en kan aan de hand daarvan adviseren ten aanzien van opname- en doorplaatsingsbeleid voor deze doelgroep.

Onderwerpen

- Diagnostiek en prognostiek.
- Vegetatieve toestand/niet-responsief waaksyndroom (VT/NWS).
- Laagbewuste toestand/minimally conscious stage (MCS).
- Onderscheid met Locked-in syndroom (LIS).
- Beloop en complicaties op lange termijn.
- Medisch -ethische dilemma's ten aanzien al dan niet voortzetten behandeling, inclusief kunstmatige toediening voeding en vocht (KVV).
- Werken in een spanningsveld van visies, de rol van moreel beraad.

Relevante kennisbronnen

- Lavrijsen JCM. Passende zorg voor patiënten met langdurige bewustzijnsstoornissen Nijmegen: VOSON, Radboudumc 2018 (jaarlijks geactualiseerd literatuurstuk voor aios).
- TEDxtalk gastdocent vanuit specialisme ouderengeneeskunde over de problematiek en de missie. <http://www.youtube.com/watch?v=BrRTFU7NLU>
- Expertisenetwerk Ernstig Niet-aangeboren hersenletsel na coma (EENnacom): <https://www.eennacoma.net/>. Met informatie over deelnemende instellingen, lopend onderzoek en literatuur.
- Aioto Willemijn van Erp in TV-uitzending Het Klokhuis over Coma, 25 maart 2014: <http://www.hetklokhuis.nl/tv-uitzending/3228/Coma%20%28hersen%29>
- Beter zorgen na coma. Medisch Contact 12 maart 2015:506-9. Jan Lavrijsen, Henk Eilander <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/beter-zorgen-na-coma.htm>
- Als het bewustzijn niet meer terugkeert: Nederlandse perspectieven. Willemijn van Erp, Jan Lavrijsen, Raymond Koopmans. Ned Tijdschr Geneeskd 2016;160:D108.
- Rietveld & WS van Erp, PE Vos, B. Post, EGJ Zandbergen, JCM Lavrijsen. Langdurige bewustzijnsstoornissen: diagnose, prognose en behandeling. Tijdschr Neurol Neurochir 2016;117(3):97-102 <http://ariez.nl/artikelen.1206.lynkx?edition=751b9e29-c06d-4529-b38e-f6ce0f878a60&author=&title=&keyword=&free=&event=search&tijdschrift=tnn>